

Ігор Бойко,

доктор юридичних наук, професор,
завідувач кафедри історії держави,
права та політико-правових учень
Львівського національного університету
імені Івана Франка

Грунтовний аналіз ролі правової освіти та науки у державно-правових процесах в Україні на зламі XIX-XX ст.*

Чимало наукових та навчальних праць, присвячених багатомісячній, тернистій історії становлення та розвитку України, видано останнім часом. Запропонована колективна монографія «Правова освіта та наука в українському державотворенні (кінець XIX – XX ст.)» за редакцією доктора історичних наук професора Б. І. Андрусишина є оригінальним науковим доробком у цій галузі наук, яка розкриває власне, авторське бачення державно-правових процесів в Україні на зламі XIX- XX ст.

Нагальна потреба в цьому дослідженні цілком зрозуміла, адже сучасна історико-правова наука, і автори зокрема, намагається подолати односторонність висвітлення й оцінювання нашого минулого, зокрема у дослідженні проблемних питань розвитку юридичної освіти і науки в Україні, оскільки ці два чинники культурного життя є джерелом національного державного будівництва.

Автори слушно обрали для дослідження період кінця XIX – XX століття, позаяк саме тоді українська культура у складі різних імперій зазнала особливо тяжких переслідувань і випробувань. І саме в цей період представники української історико-правової, політичної культурологічної думки формували теоретичні засади нової держави, що дало поштовх відродженню державного будівництва в 1917-1921 роках.

Дослідники використали і широкий спектр методологічних підходів. Відтак, у монографії представлено нове бачення теоретико-правових та історико-юридичних аспектів виникнення, становлення та розвитку юридичної освіти і науки в Україні в контексті розбудови України як незалежної, правової, і демократичної держави.

У науковців, здобувачів вищої освіти усіх, хто цікавиться історією

* Правова освіта та наука в українському державотворенні (кінець XIX – XX ст.) // за заг. ред. д.і.н., професора Андрусишина Б. І. - Київ: Вид-во Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова, 2019. – 308 с.

У науковців, здобувачів вищої освіти усіх, хто цікавиться історією держави і права України, історією освіти і науки викличуть беззаперечний інтерес науковці, представлені авторами монографії. Так, у першому розділі монографії авторами проаналізовано питання боротьби та діяльності земських установ на території України з питань впровадження рідної мови в закладах освіти, підготовки педагогічних кадрів для освітніх установ, а також збереження та розвитку української культурної спадщини, бібліотек, музеїв. Активна діяльність визначних діячів українських земських установ – М. Корфа, І. Шрага, О. Русова, М. Савицького, П. Зеленого, В. Тарновського, М. Галагана сприяла відродженню української культури.

У наступному розділі монографії автори аналізують культурно-освітні процеси у державному відродженні України в 1914-1921 рр. Зокрема, розглянута політико-правова модель розвитку України у суспільно-політичній думці кінця ХІХ – початку ХХ століття. По-новому на сторінках монографії представлено питання висвітлення процесів українського державотворення періоду Першої світової війни на сторінках історичної художньої літератури. У цьому розділі досліджено також роль культурно-освітнього чинника у державотворчих процесах УНР доби Української національно-демократичної революції 1917-1921 років.

Цей підрозділ дослідження побудований на аналізі праць М. Туган-Барановського, Є. Слуцького, П. Ляшенка В. Левитського, В. Косинського, О. Миклашевського, О. Русова та ін.

Третій розділ монографії автори присвятили дослідженню державницьких концепцій у наукових пошуках української еміграції в 20-30-х роках ХХ ст. Особливо варто відзначити підняті у цьому розділі питання, присвячені правовим проблемам української державності та політич-

них відносин в історико-правовій думці українських учених-правників, а також теоретичні засади взаємодії держави і права в концепціях українських інтелектуалів в екзилі. Зокрема правові, історичні та політичні дослідження В. Винниченка, М. Галагана, С. Дністрянського, Д. Донцова, Д. Дорошенка, В. Липинського, С. Томашівського, С. Шелухіна, О. Шульгіна, А. Яковліва та інших стали підґрунтям пропонованого монографічного дослідження.

Органічною складовою монографії є четвертий розділ, у якому висвітлено нові погляди керівників освітнього відомства доби Української центральної ради на практику українського державотворення.

Варто зазначити, що наукова праця написана на архівних джерелах, які вперше введено в науковий обіг, а також інших історико-правових джерелах. Авторами проаналізовано також велику кількість наукової літератури. Монографія написана на високому науково-методичному рівні, містить необхідний довідковий апарат, у ній дотримана чітка структура, притаманна науковим виданням. Ми також дуже сподіваємося, що ця наукова праця допоможе здобувачам вищої освіти розібратися в тому, що вони знають і чого не знають, вибудувати знання в систему і діяти в повсякденному житті, спираючись на неї.

Хотілося би побажати авторам монографії у подальшій розробці цієї проблематики розширити хронологічні рамки дослідження.

Насамкінець зазначимо, що монографія «Правова освіта та наука в українському державотворенні (кінець ХІХ–ХХ ст)», підготовлена авторським колективом кафедри теорії та історії держави і права Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова за редакцією доктора історичних наук професора Б. І. Андрушишина, заслуговує на високу оцінку. Вона, безперечно, стане у пригоді дослідникам, усім хто цікавиться освітньою і ку-

льтурною політикою, історією, історією держави і права України. Крім того, матеріали монографії можна буде використати при підготовці

навчальних посібників з історії України, історії держави і права України.